

Голові спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03
Національного університету цивільного захисту України,
заслуженому працівнику освіти, д. держ. упр., професору
С.М. Домбровській

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора Сергієнко Лариси Василівни на дисертаційну роботу Федосової К.В. «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Одним з найважливіших критеріїв оцінки якісних параметрів розвитку економіки, а також важливою характеристикою ефективності та результативності державної економічної політики є економічна безпека, як спроможність економіки зберігати сталість та невразливість до внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечувати необхідний рівень конкурентоспроможності та стійке економічне зростання.

Формування та реалізація державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки відбувається під впливом специфіки, яка властива економіці кожної окремої держави, тобто відповідного стану економіки, рівня її стабільності та захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз. Тому надзвичайно актуальним є вивчення особливостей функціонування механізмів забезпечення економічної безпеки на момент формування державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки країни та в

процесі її реалізації.

Отже, в сучасних умовах перед органами державної влади України стоїть невідкладне завдання подальшого удосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки з урахуванням існуючих викликів та загроз, напрацювань вчених та накопиченого міжнародного досвіду перетворень в зазначеній сфері, що й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Федосової Катерини Вадимівни, постановку мети роботи та завдань для її досягнення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в навчально-науково-виробничому центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні стратегічних пріоритетів та визначенні напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Винесені на захист наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є цілком обґрунтованими. Вони ґрунтуються на систематизації та опрацюванні значної кількості наукових джерел з теорії державного управління, зокрема, з проблем особливостей функціонування механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. Здобувачем достатньо чітко сформульовано мету, завдання, а також об'єкт і предмет дослідження.

Проведений аналіз наукового дослідження та автореферату дисертації, а також опублікованих наукових праць дозволяє підтвердити обґрунтованість

науково-теоретичних положень, висновків і практичних рекомендацій, що виносяться на захист.

Дисертаційна робота ґрунтується на використанні загальнонаукових методів дослідження на основі системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки. В процесі наукового дослідження використовувались методи єдності історичного та логічного, формалізації, системного та порівняльного аналізу, узагальнення тощо.

На користь достатньо високої оцінки достовірності та обґрунтованості наукових положень, які сформульовані здобувачкою в дисертаційній роботі свідчить потужна інформаційно-аналітична база наукового дослідження. До неї відносяться як законодавчі, нормативно-правові акти, так і офіційні статистичні дані й аналітичні матеріали. Опрацьована значна кількість публікацій з викладенням результатів теоретико-методичних розробок з наукової проблематики, яка пов'язана з особливостями функціонування механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Основні положення наукової новизни тісно пов'язані з результатами вирішення здобувачкою конкретного науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни за яким обґрунтовано стратегічні пріоритети формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України в умовах воєнного стану, а саме виокремлено політико-правовий, організаційно-адміністративний, фінансово-кредитний, інформаційно-моніторинговий механізми, визначено цілі, принципи, методи, суб'єкти та об'єкти

формування та реалізації державної політики в контексті необхідності запобігання і протидії небезпекам, їх подолання з метою захисту та реалізації національних економічних інтересів, реалізації концепції «україноцентризму», забезпечення функціонування економіки у межах таких параметрів, як економічна незалежність, міжнародна економічна інтеграція та співробітництво, економічна ефективність, економічна стабільність, економічний розвиток (С. 54-65).

Одними з найбільш вагомих, з огляду на зміст завдань дисертаційного дослідження є удосконалені дисертантом: напрями трансформації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки в умовах європейської інтеграції України, що полягають у необхідності узгодження виробничої, демографічної, енергетичної, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної, макроекономічної, продовольчої, соціальної, фінансової, податкової, митної складових економічної безпеки країни в умовах воєнного стану шляхом та з метою необхідності всебічної інтеграції України в спільний європейський простір з урахуванням національних економічних інтересів (С. 186-203).

Становлять значний інтерес також такі положення наукової новизни, що пов'язуються з подальшим розвитком: категоріально-понятійний апарат науки державного управління шляхом уточнення змісту поняття «державна політика у сфері забезпечення економічної безпеки», що на відміну від існуючих визначень передбачає тлумачення цієї наукової дефініції, як комплексна законодавчо визначена система заходів суб'єкта державної політики по відношенню до об'єкта державної політики, яка спрямована на запобігання, протидію, подолання загроз і небезпек у сфері захисту та реалізації національних економічних інтересів, збереження економічної стабільності, а також створення сприятливих умов для стійкого збалансованого економічного розвитку держави та забезпечення її економічної незалежності (С. 47-54).

Також становлять інтерес також такі положення наукової новизни, як

удосконалення теоретико-методичних підходів щодо напрямів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України через: реалізацію проєктів державно-приватного партнерства у питаннях відновлення національної економіки; забезпечення інвестиційно-інноваційного її розвитку шляхом поступового переходу на кластерну модель розвитку економіки; реалізація дієвих реформ, пов'язаних з боротьбою з корупцією на всіх рівнях в тому числі шляхом створення Спеціальної економічної прокуратури, що дозволить детінізувати, деолігархізувати, демонополізувати, диверсифікувати національну економіку; підвищення соціальних стандартів і життєвого рівня населення, що створить необхідні передумови для стабілізації економіки, підвищення рівня економічної безпеки України в умовах воєнного стану та сприятиме стійкому збалансованому економічному розвитку держави в довгостроковій перспективі (С. 168-186).

Доведення концептуальних положень до рівня практичних пропозицій та рекомендацій, впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність Дніпропетровської обласної військової адміністрації та в навчальний процес Національного університету цивільного захисту України підтверджують їх достовірність та практичну значущість.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні положення і результати дослідження висвітлено у 16 публікаціях, із них: 6 – статті у наукових фахових виданнях України зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (категорія «Б»), 1 – стаття в іноземному науковому виданні за напрямком дослідження, 8 – публікації в інших наукових виданнях та тези конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 4,2 др. арк.

Загальний обсяг та зміст опублікованих робіт відповідають існуючим вимогам МОН України щодо публікації основних положень, висновків та

рекомендацій дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних наукових положень, викладених в роботі та змісту автореферату. Автореферат не містить інформації, яка відсутня в дисертації. В дисертаційній роботі реалізовані всі задекларовані завдання дослідження, вирішення яких складає наукову новизну отриманих результатів дослідження.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності.

Дисертаційна робота відповідає наступним пунктам паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління:

– теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація;

– цільові, функціональні, організаційні й інші складові механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, у різних сферах суспільного життя.

– цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку як чинники формування та функціонування механізмів державного управління;

– результативність і ефективність функціонування суб'єктів і механізмів державного управління;

Оцінка оформлення та змісту дисертаційної роботи.

Дисертацію оформлено згідно встановлених вимог Міністерства освіти і науки України. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дисертації становить 243 сторінки, із них 211 сторінок основного тексту. Робота містить 9 рисунків, 5 таблиць, 3 додатки. Список використаних джерел налічує 255 найменувань.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Дисертаційне дослідження Федосової К.В. «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» є завершеним науковим дослідженням, яке містить теоретико-методичну та практичну цінність в контексті вирішення конкретного науково-прикладного завдання, орієнтованого на обґрунтування теоретичних засад та розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України. Основні положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування для подальшого удосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України, в тому числі на регіональному рівні.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Незважаючи на те, що дисертаційне дослідження виконано на достатньо високому теоретико-методичному рівні, мають місце окремі зауваження, дискусійні положення та побажання, а саме:

1. В дисертації слушно зазначається про необхідність забезпечення функціонування економіки у межах таких параметрів, як економічна незалежність, міжнародна економічна інтеграція та співробітництво, економічна ефективність, економічна стабільність, економічний розвиток (С. 21). Однак в роботі достатньою мірою не розглядається сутність та зміст зазначених наукових категорій.

2. У авторських визначення наукових категорій «економічна безпека» (С. 33-34), «державна політика у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 50) та «механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 54), дисертантка використовує поняття «економічні інтереси», однак не дає чіткого визначення сутності та

змісту цього поняття.

3. На рисунку 1.3 дисертаційної роботи «Система формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки» (С. 55) здобувачка слушно відображає наявність впливу певних ризиків, викликів та загроз на зазначену систему. Логічно було б розкрити і зворотній процес: як суб'єкти державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки через відповідні механізми та інструменти впливу протидіють зазначеним небезпекам у сфері забезпечення економічної безпеки країни.

4. У дисертаційній роботі здобувачка слушно зазначає, що досягнення суттєвого прогресу європейської інтеграції України, в тому числі у сфері забезпечення економічної безпеки, стримує недостатньо висока динаміка трансформаційних змін в країні та необхідність прискорення процесів адаптації національного законодавства до стандартів ЄС (С. 204). Проте, не зазначається, які саме зміни доцільно внести у діючу нормативно-правову базу, і як це сприятиме підвищенню рівня економічної безпеки України.

5. У дисертації здобувачка слушно звертає увагу на розгляд видів та причин корупції (С. 62-65), а також особливостей функціонування тіньової економіки в країні (С. 134-143), однак доцільно було б зосередитися більше на питаннях протидії цим явищам в контексті удосконалення державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України в сучасних умовах.

Разом з тим, зазначені зауваження та висловлені побажання не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, а скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи Федосової К.В.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Федосової Катерини Вадимівни є закінченою, самостійною науково-дослідницькою роботою, що виконана на достатньо

високому теоретико-методичному рівні, розв'язує конкретне науково-прикладне завдання, містить науково-практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України, відрізняється обґрунтованістю, як у постановці завдань дослідження, так і в інтерпретації отриманих результатів. Теоретичні висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, носять достовірний та аргументований характер, мають єдину логіку викладення та змістовно становлять єдине ціле. Тему дисертації розкрито, а основну мету наукового дослідження досягнуто.

На підставі вищезазначеного, вважаю, що дисертаційна робота на тему: «Механізми формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки України» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, а також відповідає пунктам 11, 12 та 13 Порядку присудження наукових ступенів, що затверджений Постановою КМУ від 24.07.2013 р., №567 (зі змінами), а її автор, Федосова Катерина Вадимівна заслуговує, на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

Декан факультету національної безпеки,
права та міжнародних відносин
Державного університету
«Житомирська політехніка»,
доктор наук з державного управління,
доцент

Л.В. Сергієнко

Підпис
Засвідчую:
Учений секретар
Житомирська політехніка

